

2024-03-27

registrator@naturvardsverket.se

Yttrande över samråd från Naturvårdsverket angående Naturvårdsverkets beslut om jakt på säl 2024-2025 (NV-06511-23, NV-00856-24, NV-00855-24)

Sveriges Veterinärförbund ingick inte i mottagarlistan när samrådsfrågorna skickades ut. Veterinärförbundet är intressent i de flesta frågor som rör vilda djur och bör därför ges möjlighet att bidra med samma tidsmässiga framförhållning som övriga remissinstanser. Vi påminner därför Naturvårdsverket att framgent inkludera Veterinärförbundet i remisser och samråd rörande vilda djur.

Veterinärförbundet har tagit del av Naturvårdsverkets frågor inför beslut om licensjakt på gråsäl och förslagen kring riktad skydds jakt på knubbsäl och vikare.

Förbundet vill framföra följande:

- Även om sälen hämtat sig från historiskt låga populationer, så finns fortfarande hot i form av miljö- och hälsoproblem, bifångster och klimatförändringar. Sälpopulationerna runt de svenska kusterna behöver hanteras med försiktighet, vilket också bör finnas i åtanke vid beslut om jakt efter säl.
- Veterinärförbundet anser att det vid jakt efter säl behöver finnas ett fokus på det individuella djuret, utöver populationen och dess påverkan på ekosystem och näring. Det innebär att det i besluten om säljakt behöver tas hänsyn till att djuret inte utsätts för ett onödigt lidande, enligt Jaktlagen (1987:259).
- Skydds jakt är specifikt riktad för att minska skadeverkan av säl, på identifierade platser och mot specifika individer, och torde därmed vara mer effektiv än licensjakt. Enligt HaV är antalet fällda sälar inte korrelerat med antalet skador på fångst och fiskeredskap. Med nuvarande kunskapsläge tillstyrker Veterinärförbundet riktad skydds jakt och avstyrker licensjakt på säl.
- Jaktens påverkan på säl, såsom störningar och djurvälfrädsrisker, behöver utredas. Nedsatt sälhälsa och dess betydelse för jaktbeslut behöver klargöras.
- Det bör införas obligatorisk rapportering av bifångade sälar.

- Förbundet ser positivt på fredning under kutnings- och pälsbytesperioder och menar att jakt som kan omfatta högdräktiga djur bör undvikas. Mer forskning kring lämpliga fredningsperioder behövs.
- Utveckling och testning av effektiva skadeförebyggande åtgärder mot säl bör främjas.
- Striktare krav på bärgning av skjutna sälar behöver införas.
- Kravet på rapportering av påskjutna sälar behöver tydliggöras i Naturvårdsverkets information om säljakten.
- Rekommendationer och villkor med fokus på djurskydd bör tas fram i samarbete med jägare, forskare och annan expertis. Ett urval av råd och villkor bör dessutom inkluderas i jaktbesluten.

Specifika synpunkter

2. Antal sälar som får fällas i respektive geografiskt område

Baserat på det underlag som expertmyndigheten HaV inkommit med, står det klart att sälpopulationerna står inför en rad hot och utmaningar. Antalet inventerade gråsäl har minskat i Sveriges kärnområde längs ostkusten och sälarna visar större känslighet för störningar än tidigare. Antalet knobbsäl har minskat kraftigt i Skagerrak och Kattegatt, och anledningen till minskningen är inte klarlagd. Vikarens utbredningsområden riskerar att minska som en effekt av klimatförändringar. Samtliga tre sälarter kan infekteras av hakmask och leverflundra, och främst gråsäl tenderar att drabbas av allvarlig sjukdom. På västkusten har olika virusutbrott, morbillivirus (sälpest) och fågelinfluensavirus haft negativ påverkan på knobbsälsbeståndet, enligt Statens Veterinärmedicinska Anstalt. Naturhistoriska riksmuseet har, liksom säljägare, konstaterat minskad späcktjocklek och avmagring hos gråsäl längs delar av ostkusten. I samarbete med andra myndigheter behöver orsakerna till avmagring hos gråsäl klargöras och åtgärder vidtas. Artdatabanken och Helsinki Commission (Helcom) tar upp problematiken med bifångster, som är omfattande. Det rör sig om flera hundratals djur varje år, men säkra siffror finns inte. Det bör därför införas obligatorisk rapportering av bifångst av säl, som underlag till besluten om säl förvaltning och om hur bifångsten kan minska. Veterinärförbundet föreslår att även sälars hälsostatus tas upp i framtida sammanställningar inför beslut om jakt. Sammantaget bör sälpopulationerna hanteras med försiktighet, vilket bör finnas i åtanke vid beslut om årets säljakt.

3. Jakttider samt områden och tid för inventering

Veterinärförbundet anser att en jaktfri period då sälar byter päls, och inte ska utsättas för stress, är bra och i linje med en god jaktetik. Nuvarande förslag möjliggör inte jakt som kan omfatta knobbsäl under pälsbytesperiod (vilket varit fallet tidigare år), vilket Veterinärförbundet är positiva till. Enligt Naturvårdsverkets rapport *Reproduktionsperioder och andra störningskänsliga perioder hos säl* (2023) framgår att sälars pälsbytesperiod i vissa fall kan överlappa med jakttider och att det behövs mer forskning för att tydligare klargöra störningskänsliga perioder hos de olika sälarterna.

Jakt under tid då djur kan vara högdräktiga är generellt något som undviks. Högdräktiga honor är redan under fysiologisk stress, och störningar vid jakt bör undvikas. Hur lång tid det tar innan ett långt gånget sälfoster dör av syrebrist efter att moderdjuret skjutits är oklart. Nuvarande förslag möjliggör inte jakt som kan omfatta högdräktiga knobbsälshonor (vilket varit fallet tidigare år), vilket Veterinärförbundet ser som positivt.

4. Annan lämplig lösning

Insatser för att ytterligare utveckla och testa effektiva skadeförebyggande åtgärder mot säl bör främjas. Sådana metoder får dock inte innebära att andra djurslag, såsom tumlare, störs. Redskap bör tas fram som både minskar sälarnas skadegörelse och minskar risken för bifångst av säl.

5. Rutiner för och omfattning av bärgning och provtagning

Enligt siffror presenterade vid Naturvårdsverkets viltkonferens i år, så bärgas alltför få sälar, och det förefaller vara en minskande trend. Naturvårdsverkets data från våren 2015 till hösten 2023 över fällda sälar visade att enbart 56 % av gråsälarna och 69 % av knobbsälarna hade bärgats (Rathjen, 2023). Att en så stor proportion av skjutna djur lämnas utan vetskap om utfallet torde inte vara acceptabelt vid andra sorters jakt. Veterinärförbundet har inte insikt i varför en relativt stor del av sälarna inte bärgas, men detta bör undersökas, exempelvis genom intervjuer med säljägare. Samtidigt bör striktare krav på bärgning införas i jaktbeslut och lagstiftning, liksom tydligare rekommendationer kring bärgning; exempelvis kortare avstånd till sälen då skottet avlossas, enbart jakt på grunt vatten, personer i jaktlaget som snabbt kan ta sig till den skjutna sälen och/eller snorkla eller dyka efter sälen. Även månaden innan gråsälens pälsbyte kan påverka möjligheterna för bärgning, då gråsälarna är magra och sjunker lättare, enligt Naturvårdsverkets rapport *Reproduktionsperioder och andra störningskänsliga perioder hos säl* (2023). Bärgning är en förutsättning för provtagning, resursutnyttjande och dokumentation av skottets träff och eventuell skadeskjutning. Provtagning ger viktig information om djurhälsa och förekomst av miljögifter i näringskedjan. Därför bör provtagning omfatta så många fällda djur som möjligt.

8. Övrigt

Kontakter med Naturvårdsverket före och efter säljakt, dvs undersökningsplikt av antal kvarvarande på kvot och rapporteringsplikt

Utöver fällda sälar, så ska sälar som påskjutits vid licensjakt rapporteras. Detta fastslås i Jaktförordningen (1987:905). På Naturvårdsverkets hemsida saknas information om att det är ett krav att rapportera påskjutna sälar, vilket behöver tydliggöras. Antal påskjutna sälar ger en indikation om jaktens svårighetsgrad. Veterinärförbundet menar vidare att sådan rapportering även bör inkludera skyddsjakt och alla tre sälarterna.

Djurvälfärdsrisker

Jakt på säl skiljer sig från annan jakt genom att sälen är ett vattenlevande djur, som både jagas i vatten och på land nära vatten. Ett flertal faktorer kan påverka jaktens utfall enligt litteratur och nyligen utförda intervjuer med säljägare (Rathjen, 2023), såsom väder och vind, skjutavstånd, skyttens position, underlagets stabilitet och ammunition. Säl får jagas från båt, vilken lätt kan komma i rörelse och därmed försvåra korrekt träff. En skadeskjuten säl kan i vissa fall dyka och dess fysiologiska anpassning gör att den kan stanna länge under vattnet, vilket ökar risken att den skadeskjutna sälen undkommer. Skadeskjutningsfrekvensen vid svensk säljakt är okänd. Eftersom säljakt sker under speciella förhållanden och med specifika risker är det viktigt att inrapportering av skadeskjutning blir obligatorisk vid all säljakt. Informationen bör användas för att bedöma djurvälfärdsaspekterna vid användning av olika jaktmedel och metoder, och för att utveckla och förfinna dessa och vid behov pröva deras tillåtlighet. Studier visar att levandefångst och vistelse i fälla innebär en omfattande stress för vilda djur. Därmed, och med brist på kunskap om hur sälar

påverkas av fällfångst, så anser Veterinärförbundet att fällfångst av säl inte bör tillåtas innan en vetenskaplig utvärdering av dessa aspekter gjorts. Ifall fälla används, så behöver det vara obligatoriskt med larm direkt vid fångst, så att fällan snabbt kan vittjas (som för vildsvin).

Veterinärförbundet menar att det vore till fördel ifall rekommendationer och villkor med fokus på djurskydd tas fram av Naturvårdsverket i samarbete med jägare, forskare och annan expertis; lämpliga skjutavstånd och avståndsbedömning, väderpåverkan, skyttens position och underlag, sälens position och träffyta, underlättande av bärgning, kontroll av sälens medvetlöshet/död. Denna typ av råd ingår exempelvis i åländska landskapsregeringens informationsbroschyr om säljakt. Ett urval av råd och villkor bör dessutom inkluderas i jaktbesluten.

Veterinärförbundet menar att utbildning i säljakt bör vara obligatorisk för all säljakt, inte som nu enbart för jakt från båt, och omfatta regelbundna skjutprov i olika jaktsituationer (från land och i vatten).

Dessa synpunkter har sammanställts av Sveriges Veterinärförbunds Djurskyddsutskott

Vänliga hälsningar

Sveriges Veterinärförbund

Referenser

Härkönen, T., Lunneryd S-G och Hårding, K. C. (2023) Reproduktionsperioder och andra störningskänsliga perioder hos säl. Rapport 7129, Naturvårdsverket.

Rathjen. M. (2023) Djurvälstånd och djurskydd vid säljakt i Sverige. En kvalitativ och kvantitativ studie med fokus på jaktmetoder och utfall. Examensarbete 30 hp, Agronomprogrammet-Husdjur. Sveriges lantbruksuniversitet.